

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL V. L. IR UAB „CREDITSTAR LITHUANIA“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. birželio 5 d. Nr. 242-222
Vilnius

Lietuvos bankas gavo V. L. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir UAB „Creditstar Lithuania“ (toliau – vartojimo kredito davėjas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2015 m. liepos 13 d. tarp pareiškėjos ir vartojimo kredito davėjo buvo sudaryta Vartojimo kredito sutartis Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – vartojimo kredito sutartis), pagal kurią vartojimo kredito davėjas įsipareigojo pareiškėjai suteikti 400 Eur kreditą, o pareiškėja įsipareigojo sutartyje nustatytais terminais ir sąlygomis mokėti kredito įmokas ir vykdyti kitus vartojimo kredito sutartyje nustatytus įsipareigojimus.

Pareiškėja vėlavo sumokėti vartojimo kredito sutartyje nustatytas įmokas, todėl jai 2018 m. gegužės 8 d. susikaupė 493,31 Eur. skola. Kadangi mokėjimai pagal tarp šalių sudarytą sutartį vėlavo, vartojimo kredito davėjo atstovas UAB „Skolų rizikos sprendimai“ pareiškėjai 2018 m. gegužės 8 d. pateikė Siūlymą įvykdyti turtinę prievolę vartojimo kredito davėjui.

2018 m. gegužės 19 d. pareiškėja, nesutikdama su vartojimo kredito davėjo atstovo pateikta informacija, kreipėsi į vartojimo kredito davėją ir prašė pateikti vartojimo kredito sutartį, įmokų ir palūkanų mokėjimo grafiką, pranešimą apie vartojimo kredito sutarties nutraukimą ir reikalavimo perleidimo sutartį, kurios pagrindu būtų galima matyti, kad vartojimo kredito davėjo reikalavimas pagal vartojimo kredito sutartį yra perleistas UAB „Skolos rizikos sprendimai“. 2018 m. birželio 18 d. vartojimo kredito davėjas pareiškėjai pateikė atsakymą Nr. (*duomenys neskelbiami*), prie kuriuo pareiškėjai pridėjo vartojimo kredito sutarties bendrųjų ir specialiųjų sąlygų kopijas, įmokų mokėjimo grafiką bei skolos likučio apskaičiavimą, kuriame atsispindi ir pareiškėjos mokėjimai. Taip pat, atsakydamas į likusius pareiškėjos prašymus, vartojimo kredito davėjas nurodė, kad neturi galimybės pateikti pareiškėjos prašomo pranešimo apie vartojimo kredito sutarties nutraukimą bei reikalavimo perleidimo sutartį, nes vartojimo kredito sutartis dar nėra nutraukta, todėl tokių pranešimų pareiškėjai vartojimo kredito davėjas dar nesiuntė. Be to, vartojimo kredito davėjas informavo pareiškėją, kad 2018 m. birželio 18 d. pareiškėjos skola sudarė 511,20 Eur, tačiau, siekdamas taikaus skolos apmokėjimo, jis pritaikė 50 proc. nuolaidą delspinigiams ir mokėjimo palūkanoms iki visiško atsiskaitymo, todėl reikalavo pareiškėjos sumokėti 371,37 Eur. Vartojimo kredito davėjas nurodė, kad toks pasiūlymas galioja iki 2018 m. liepos 2 d.

2018 m. liepos 4 d. pareiškėja sumokėjo vartojimo kredito davėjui 250 Eur. Taip pat 2018 m. rugsėjo 20 d. pareiškėja papildomai sumokėjo 82 Eur.

2019 m. vasario 12 d. vartojimo kredito davėjas pareiškėjai pateikė Pranešimą apie reikalavimo teisės perleidimą, kuriame nurodė, kad pareiškėja vis dar nėra įvykdžiusi savo įsipareigojimų, prisiimtų pagal vartojimo kredito sutartį. Dėl šios priežasties vartojimo kredito davėjas informavo pareiškėją, kad sutartis bus laikoma vienašališkai nutraukta praėjus dviem savaitėms nuo šio pranešimo įteikimo dienos. Vartojimo kredito davėjas taip pat informavo pareiškėją, kad jis 2018 m. gruodžio 28 d. sudarė reikalavimo, kylančio iš pareiškėjos

sutarties, perleidimo sutartį, kuria ruošiasi perleisti jam priklausantį reikalavimą bendrovei *Omega Invest OU*.

Pareiškėja nesutiko su tokiu vartojimo kredito davėjo priimtu sprendimu, todėl vartojimo kredito davėjui pateikė reikalavimą išsiaiškinti, ar vartojimo kredito davėjas tinkamai įvertino pareiškėjos mokumą, ir prašė pateikti jos skolos pagrįstumą patvirtinančius dokumentus. 2019 m. kovo 26 d. vartojimo kredito davėjas informavo pareiškėją, kad, atsižvelgdamas į pareiškėjos įsiskolinimo dydį ir į tai, kad vartojimo kredito davėjas nebevykdo kreditų išdavimo veiklos, priėmė sprendimą atšaukti reikalavimo teisių perleidimą dėl vartojimo kredito sutarties bei nutraukti skolos išieškojimo veiksmus ir nurašyti įsiskolinimą. Taip pat vartojimo kredito davėjas nurodė, kad *Omega Invest OU* atskirai bus informuota apie šį sprendimą.

Pareiškėja, įvertinusi vartojimo kredito davėjo pateiktame atsakyme išdėstytas aplinkybės, papildomai nurodė, kad yra nepagrįstai vartojimo kredito davėjui permokėjusi 97,47 Eur, todėl reikalavo vartojimo kredito davėjo grąžinti permokėtą įmoką. Vartojimo kredito davėjas nesutiko grąžinti pareiškėjos prašomos 97,47 Eur sumos, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėja nurodo, kad įmokos pagal grafiką su palūkanomis sudaro 555,72 Eur, o pareiškėja bendrovei buvo sumokėjusi 672,31 Eur. Pareiškėja teigia sumokėjusi 116,59 Eur daugiau, nei nustatyta sutartyje. Kadangi negrąžintas kreditas su palūkanomis pagal grafiką sudarė 212,41 Eur, pareiškėja vartojimo kredito davėjui taip pat turėjo mokėti kompensacines palūkanas, kurios yra 19,12 Eur. Atsižvelgdama į tai, pareiškėja mano, kad vartojimo kredito davėjas yra pareiškėjai skolingas 97,47 Eur (116,59 Eur – 19,12 Eur), todėl reikalauja juos grąžinti.

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi vartojimo kredito davėjas nurodė nesutinkąs su pareiškėjos reikalavimu ir prašo jį atmesti. Vartojimo kredito davėjas atkreipė dėmesį į tai, kad, pareiškėjai pradėlus kredito įmokas, buvo taikomos ne tik 0,05 proc. dydžio netesybos (delspinigiai) nuo bendros negrąžintos sumos už kiekvieną kredito mokėjimo datos pradėsimos dieną, bet ir palūkanos nuo visos pradėstos sumokėti kredito sumos už visą pradėsimos laiką. Vartojimo kredito davėjas pažymi, kad sutartyje nustatytas ir pareiškėjos patvirtintas palūkanų dydis yra 63,53 proc.

Vartojimo kredito davėjas taip pat pabrėžia, kad pareiškėja, patvirtindama vartojimo kredito sutartį, sutiko su sutarties 7.8 papunkčio sąlygomis, kad „Kredito gavėjas supranta ir sutinka, jog kredito davėjas įskaitytų jo atliktus mokėjimus, kuriais dengiami kredito davėjo reikalavimai kredito gavėjui tokia tvarka: pirmąja eile yra įskaitomos kredito sutarties nevykdymo netesybos ir kiti kredito davėjo patirti nuostoliai, kylantys iš kredito sutarties pažeidimo bei priverstinio skolos išieškojimo, antrąja eile yra įskaitomos kredito palūkanos bei kredito mokėjimo datos perkėlimo mokesčiai, kiti su kredito suteikimu susiję bei kredito gavėjo mokėtini mokesčiai, jei taikoma, trečiąja eile yra įskaitomos įmokos, skiriamos kreditui grąžinti.“ Vartojimo kredito davėjo nuomone, šios nuostatos reiškia, kad, pareiškėjai praleidus sumokėti kelias įmokas, „iš gautos sumos pirmiausia buvo dengiamas netesybų-delspinigių stulpelis, po to palūkanų ir tik pačia paskutine eile kredito dalies stulpelis“.

Vartojimo kredito davėjas nurodo ir tai, kad 2018 m. birželio 18 d. raštu pareiškėjai pateikė išsamią susidariusios skolos detalizaciją su paaiškinimu, nurodyta, kad pareiškėjos skola yra 511,20 Eur. Kadangi pareiškėja po šio rašto sumokėjo 2 įmokas, kurių bendra suma – 332,00 Eur, likusi pareiškėjos įsipareigojimų suma buvo 179,20 Eur. Vartojimo kredito davėjas pažymi, kad pareiškėja savo pateiktuose skaičiavimuose naudoja tik 0,05 proc. dydžio netesybas (delspinigius), ignoruodama mokėjimo palūkanas iki visiško atsiskaitymo. Taip pat vartojimo kredito davėjas akcentuoja tai, kad pareiškėja savo skaičiavimuose visiškai neatsižvelgia į pirmiau nurodytą aplinkybę dėl kredito gavėjo mokėjimų dengimo tvarkos eiliškumo. Taigi, vartojimo kredito davėjas nurodo, kad pareiškėja liko neįvykdžiusi savo įsipareigojimų, todėl jokios permokos negali būti.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl pareiškėjos mokėtų įmokų gražinimo pagal vartojimo kredito sutartį.

Atsižvelgiant į nagrinėjamo ginčo pobūdį ir pareiškėjos vartojimo kredito davėjo atžvilgiu keliamą reikalavimą, pažymėtina, kad, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.4 straipsnį, kreditorius ir skolininkas privalo elgtis sąžiningai, protingai ir teisingai tiek prievolės atsiradimo ir egzistavimo, tiek ir jos vykdymo ar pasibaigimo metu. CK 6.38 straipsnyje įtvirtinti prievolių vykdymo principai: 1) prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai bei nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais; 2) jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus; 3) kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperotis). Analogiškai reikalavimai nustatyti ir sutarčių vykdymui. Pavyzdžiui, pagal CK 6.158 straipsnio 1 dalį, kiekviena sutarties šalis turėdama sutartinių santykių, privalo elgtis sąžiningai.

Vartojimo kredito sutarties vykdymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos vartojimo kreditų įstatymas (redakcija galiojusi sutarties sudarymo metu, t. y. nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2016 m. sausio 31 d.) (toliau – VKĮ). VKĮ 5 straipsnio 2 dalies 6 punkte ir 11 straipsnio 2 dalies 6 punkte yra nurodyta, kad nustatytos formos standartinėje informacijoje apie vartojimo kreditą turi būti nurodyta vartojimo kredito palūkanų norma, vartojimo kredito palūkanų normos taikymo sąlygos ir, jei žinomas, pradinei vartojimo kredito palūkanų normai taikomas indeksas arba orientacinė vartojimo kredito palūkanų norma, taip pat vartojimo kredito palūkanų normos keitimo laikotarpiai, sąlygos ir tvarka (jei skirtingomis aplinkybėmis taikoma skirtinga vartojimo kredito palūkanų norma, šiame punkte nurodyta informacija suteikiama apie visas taikomas vartojimo kredito palūkanų normas). VKĮ 5 straipsnio 2 dalies 11 punkte ir 11 straipsnio 2 dalies 11 punkte yra reglamentuota, kad taip pat turi būti nurodomos ir pavėluoto įmokų mokėjimo atvejais mokamos netesybos ar palūkanos ir jų apskaičiavimo tvarka.

Šiame kontekste svarbu pažymėti, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – LAT) yra išaiškinęs, jog Lietuvos civilinėje teisėje palūkanos yra tai: pirma, mokestis už pinigų skolinimą (pavyzdžiui, CK 6.872 straipsnyje nustatytos palūkanos už naudojimąsi paskolos suma); antra, minimalių kreditoriaus nuostolių, kurių nereikia įrodyti, kompensacija už pinigines prievolės įvykdymo termino praleidimą (CK 6.261 straipsnis) (toliau – kompensuojamosios palūkanos). Palūkanos, kaip mokestis už pinigų skolinimą, teismų praktikoje dar vadinamos pelno ar mokėjimo palūkanomis, iš esmės skiriasi nuo kompensuojamųjų palūkanų, mokamų už prievolės įvykdymo termino praleidimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-29-248/2016).

Atsižvelgiant į pirmiau nurodytą LAT išaiškinimą, Lietuvos banko nuomone, VKĮ 5 straipsnio 2 dalies 6 punkte ir 11 straipsnio 2 dalies 6 punkte nurodytų palūkanų paskirtis – nustatyti vartojimo kredito gavėjo mokamą mokestį už naudojimąsi vartojimo kredito davėjo pinigais (toliau – mokėjimo palūkanos), o VKĮ 5 straipsnio 2 dalies 6 punkte ir 11 straipsnio 2 dalies 11 punkte nurodytų palūkanų – kompensuoti vartojimo kredito davėjo nuostolius už prievolės neįvykdymą (toliau – kompensacinės palūkanos).

Vartojimo kredito sutarties specialiųjų sąlygų 7 punkte nustatyta, kad vartojimo kredito gavėjo mokama suma yra 555,72 Eur, o 8 punkte pateikta informacija, kad bendra kredito kainos metinė norma (BVKKMN) yra 65,53 proc. Taip pat vartojimo kredito sutarties specialiųjų sąlygų 10 punkte įtvirtinta, kad netesybų dydis yra 0,05 proc. dydžio delspinigiai, kurie yra apskaičiuojami nuo bendros negražintos sumos už kiekvieną kredito gražinimo termino pradelsimo dieną. Be to, svarbu yra tai, kad vartojimo kredito sutarties bendrųjų sąlygų 7.8 papunktyje yra nustatyta, kad „Kredito gavėjas supranta ir sutinka, jog Kredito davėjas įskaitytų jo atliktus mokėjimus, kuriais dengiami Kredito davėjo reikalavimai Kredito gavėjui tokia tvarka: pirmąją eilę yra įskaitomos Kredito sutarties nevykdymo netesybos ir kiti Kredito davėjo patirti nuostoliai, kylantys iš Kredito sutarties pažeidimo bei priverstinio skolos išieškojimo, antrąją eilę yra įskaitomos Kredito palūkanos bei Kredito mokėjimo datos perkėlimo mokestis, kiti su Kredito suteikimu susiję bei Kredito gavėjo mokėtini mokesčiai, jei taikoma, trečiąją eilę yra įskaitomos įmokos, skiriamos Kreditui gražinti.“

Siekdama pagrįsti Lietuvos bankui pateiktus reikalavimus, pareiškėja nurodo, kad įmokos su palūkanomis pagal vartojimo kredito sutartyje nustatytą grafiką sudarė 555,72 Eur. Pareiškėja pažymi, kad iš viso vartojimo kredito davėjui buvo sumokėjusi

672,31 Eur, t. y. pareiškėja nurodo, kad vartojimo kredito davėjui sumokėjo 116,59 Eur daugiau, nei nustatyta vartojimo kredito sutartyje. Pareiškėjos teigimu, kadangi vėlavo sumokėti įmokas, jai turėjo būti taikomos kompensacinės palūkanos, kurios sudarė 19,12 Eur. Dėl šios priežasties pareiškėja prašė vartojimo kredito davėjo gražinti permokėtus 97,47 Eur (116,59 Eur – 19,12 Eur). Nesutikdamas su pareiškėjos nurodomomis aplinkybėmis, vartojimo kredito davėjas nurodo, kad pareiškėja pateiktuose skaičiavimuose naudoja tik 0,05 proc. dydžio netesybas (delspinigius), tačiau ignoruoja mokėjimo palūkanas iki visiško atsiskaitymo. Vartojimo kredito davėjas pažymi ir tai, kad pareiškėja savo skaičiavimuose visiškai neatsižvelgia ir į vartojimo kredito sutarties 7.8 papunktyje nustatytą mokėjimų dengimo tvarkos eiliškumą, todėl mano, kad pareiškėja nepagrįstai reikalauja gražinti 97,47 Eur.

Įvertinęs visą pateiktą informaciją, Lietuvos bankas nesutinka su pareiškėjos pateiktais skaičiavimais ir nurodomomis aplinkybėmis. Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad 2018 m. birželio 18 d. vartojimo kredito davėjas pareiškėjai pateikė išsamią ir aiškią skolos detalizaciją, iš kurios matyti, kad pareiškėja 2018 m. birželio 18 d. vartojimo kredito davėjui buvo skoloje 511,20 Eur. Tačiau vartojimo kredito davėjas, siekdamas taikaus skolos apmokėjimo, pareiškėjai pasiūlė 50 proc. nuolaidą delspinigiams ir mokėjimo palūkanoms iki visiško atsiskaitymo, todėl nurodė, kad pareiškėja gali sumokėti 371,37 Eur skolą ir bus visiškai įvykdžiusi savo skolinius įsipareigojimus. Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad 2018 m. liepos 4 d. ir 2018 m. rugsėjo 20 d. pareiškėja vartojimo kredito davėjui atliko pavedimus, kuriais vartojimo kredito davėjui iš viso sumokėjo 332,00 Eur. Dėl šios priežasties vartojimo kredito davėjas reikalavo, kad pareiškėja gražintų likusią skolos dalį. Lietuvos banko vertinimu, pareiškėjos atlikti skaičiavimai, kurių pagrindu ji neva yra permokėjusi ir reikalauja vartojimo kredito davėjo gražinti 97,47 Eur, yra neteisingi, nes pareiškėja pagal pirmiau minėtų teisės aktų ir tarp šalių sudarytos vartojimo kredito sutarties nuostatas privalėjo gražinti ne tik kredito ir jo palūkanų dalį (kaip nurodo pareiškėja), tačiau taip pat turėjo gražinti delspinigius ir mokėjimo palūkanas iki visiško atsiskaitymo. Svarbu tai, kad pareiškėjai dar 2018 m. birželio 18 d. dėl nesumokėtų įmokų buvo prisikaupe 21,77 Eur delspinigių ir 246,49 Eur mokėjimo palūkanų iki visiško atsiskaitymo, todėl pareiškėja 2018 m. birželio 18 d. vartojimo kredito davėjui pagal tarp šalių sudarytą sutartį privalėjo sumokėti 511,20 Eur skolą, tačiau vartojimo kredito davėjas pareiškėjai taikė nuolaidas ir sumažino skolą iki 371,37 Eur. Šią sumą pareiškėja turėjo galimybę sumokėti iki 2018 m. liepos 2 d. Iš byloje esančių duomenų matyti, kad pareiškėja vartojimo kredito davėjui gražino tik 332,00 Eur. Atsižvelgiant į visas pirmiau išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad vartojimo kredito davėjas neprivalo pareiškėjai gražinti 97,47 Eur, atvirkščiai, būtent pareiškėja po visų sumokėtų įmokų vartojimo kredito davėjui su pritaikyta nuolaida liko skolinga 39,37 Eur (be pritaikytos nuolaidos 179,20 Eur).

Svarbu ir tai, kad 2019 m. kovo 26 d. vartojimo kredito davėjas informavo pareiškėją, kad, atsižvelgdamas į įsiskolinimo dydį ir į tai, kad nebevykdo kreditų išdavimo veiklos, priėmė sprendimą atšaukti reikalavimo teisių perleidimų dėl vartojimo kredito sutarties, nutraukti skolos išieškojimo veiksmus ir nurašyti įsiskolinimą. Taigi, darytina išvada, kad pareiškėjos skola yra nurašyta, skolos išieškojimo veiksmai nutraukti, todėl pareiškėja vartojimo kredito davėjui neprivalo gražinti likusio įsiskolinimo.

Apibendrinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad vartojimo kredito davėjas pagal teisės aktų ir vartojimo kredito sutarties nuostatas apskaičiavo pareiškėjos skolos dydį, o pareiškėjos pateikti skaičiavimai ir reikalavimas gražinti permokėtą 97,47 Eur sumą yra nepagrįsti, todėl atmestini.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos V. L. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčiaus